

Vodič kroz prava socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja

#mentalnojevažno

Odjel za zaštitu mentalnog
zdravlja, prevenciju i
izvanbolničko liječenje ovisnosti

Varaždinska županija

Autori:

Ines Novačko; dipl.soc.radn.

Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije

Recenzent:

Jasmina Vugrinec; dipl.soc.radn.

Lektor:

Neda Njegač; mag.edu.croat.

KAZALO

1. Uvod.....	3
2. Prava iz socijalne skrbi.....	4
3. Prava iz mirovinskog osiguranja.....	17
4. Prava iz zdravstvenog osiguranja.....	22
5. Zaključak.....	32

UVOD

Svrha je ovog Vodiča upoznavanje s pravima iz sustava socijalne skrbi, s načinom ostvarivanja tih prava kao i potrebnim radnjama radi ostvarivanja prava koja proizlaze iz Zakona o socijalnoj skrbi, ali i upoznavanje s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, koja je moguće ostvariti ako se nalazite u nepovoljnim okolnostima, niste u mogućnosti uzdržavati se radom ili prihodima od imovine ili drugih izvora, želite ostvariti neka prava za koja ni ne znate da postoje i da ih zbog bolesti, starosti ili lošeg materijalnog stanja možete ostvariti.

Vodič se temelji na zakonskim odredbama važećima u 2022. godini.

1. PRAVA IZ SOCIJALNE SKRBI

ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA

Tko ima pravo?

- Samac ili kućanstvo bez sredstava za osnovne životne potrebe.

Kako se i u kojem iznosu određuje?

- Prema osnovici koju određuje Vlada Republike Hrvatske i koja sada iznosi 1000,00 kn.

Samac

- starija osoba i radno nesposoban samac – 130 % osnovice
- radno sposoban samac – 100 % osnovice

Kućanstvo (udjeli se zbrajaju)

- odrasla radno sposobna osoba u kućanstvu – 70 % osnovice
- starija osoba i radno nesposobna osoba – 95 % osnovice
- samohrani roditelj (radno sposoban) – 120 % osnovice
- samohrani roditelj (radno nesposoban) – 135 % osnovice
- dijete do 18 godina života – 70 % osnovice
- dijete samohranog roditelja – 90 % osnovice
- dijete u jednoroditeljskoj obitelji – 80 % osnovice
- trudnice i roditelje do 6 mjeseci nakon poroda – 120 % osnovice

Tko nema pravo?

- Vlasnik registriranog osobnog vozila čija vrijednost prelazi iznos od 40% osnovice (osnovica iznosi 500,00 kn), osim ako mu vozilo služi za prijevoz korisnika prava po osnovi

invaliditeta, stare i nemoćne teško pokretne osobe ili živi u prometno izoliranom kraju.

- Samac koji je sklopio ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju.
- Samac ili član kućanstva u postupku priznavanja prava koji nije omogućio uvid u prihod ili imovinu.
- Radno sposobna osoba i djelomično radno sposobna osoba koja nije prijavljena na zavod za zapošljavanje.
- Samac koji je otkazao ugovor o radu u razdoblju od šest mjeseci prije pokretanja postupka radi priznavanja prava na zajamčenu minimalnu naknadu.
- Korisnik usluge smještaja ili organiziranog stanovanja (osim beskućnika koji je korisnik prenoćišta ili prihvatilišta, žrtve nasilja u obitelji i žrtve trgovanja ljudima).
- Samac ili član kućanstva koji posjeduje stan ili kuću koju može prodati ili iznajmiti i time osigurati sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba.

NAKNADA ZA TROŠKOVE STANOVANJA

Tko ima pravo?

- Korisnici zajamčene minimalne naknade osim beskućniku koji se nalazi u prenoćištu ili prihvatilištu ili mu je priznata usluga smještaja u organiziranom stanovanju, žrtvi nasilja u obitelji i žrtvi trgovanja ljudima, a priznata im je usluga smještaja u kriznim situacijama, a radi podmirenja najamnine, komunalne naknade, troškova grijanja, vodne usluge te troškova koji su nastali zbog radova na povećanju energetske učinkovitosti.

Tko odobrava ovu naknadu i u kojem iznosu?

- Naknadu za troškove stanovanja odobrava lokalna samouprava u iznosu od najmanje 30 % iznosa zajamčene minimalne naknade.

NAKNADA ZA UGROŽENOG KUPCA ENERGENATA

Tko ima pravo?

- Priznaje se samcu ili kućanstvu koje ispunjava uvjete za stjecanje statusa ugroženog kupca energenata: korisnici osobne invalidnine, zajamčene minimalne naknade, nacionalne starosne mirovine, korisnicima novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihove obitelji, korisnike novčane naknade za civilne stradalnike iz Domovinskog rata.

Tko odobrava ovu naknadu i u kojem iznosu?

- Centar donosi rješenje temeljem zahtjeva korisnika. Na temelju utvrđenog statusa ugroženog kupca, korisniku pripada pravo na sufinanciranje troškova električne energije, plina i/ili toplinske energije.

NAKNADA ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA SMJEŠTAJA

Tko ima pravo?

- Korisnici usluge smještaja ili organiziranog stanovanja u sustavu socijalne skrbi temeljem rješenja centra za socijalnu skrb.

Kako se i u kojem iznosu određuje?

- Priznaje se korisniku koji iz vlastitih prihoda ne može financirati osobne potrebe, za dijete polaznika osnovne škole, odraslu i stariju osobu 50 % osnovice i za dijete i mlađu punoljetnu osobu polaznika srednje škole i dr., mlađu punoljetnu osobu 70 % osnovice.
- Osnovica iznosi 500,00 kn.

JEDNOKRATNA NAKNADA

Tko ima pravo?

- Samac ili kućanstvo koje se nađe u trenutačnim materijalnim teškoćama zbog specifičnih potreba (rođenje ili školovanje djeteta, bolest, smrt člana obitelji, prirodne nepogode i sl.) može se priznati za nabavu osnovnog kućanskog uređaja, odjeće i obuće ako nije moguća nabava putem humanitarnih organizacija, korisniku prava na smještaj u udomiteljskoj obitelji koji je učenik radi kupnje obveznih školskih udžbenika, korisniku privremenog smještaja u kriznim situacijama radi prijevoza u mjesto prebivališta ili na smještaj.

U kojem se iznosu određuje?

- Ukupan iznos u jednoj kalendarskoj godini može iznositi najviše 500 % osnovice za samca, odnosno 700 % za kućanstvo.
- Osnovica iznosi 500,00 kn.
- U osobito opravdanom slučaju jednom godišnje u iznosu do 10.000,00 kn.

NAKNADA ZA POGREBNE TROŠKOVE

Priznaje se fizičkoj ili pravnoj osobi koja je podmirila troškove pogreba ili izvršila uslugu pogreba osobe koja nije imala zakonskog ili ugovornog obveznika uzdržavanja i koja je u trenutku smrti bila korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu i prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja na temelju rješenja Zavoda.

NAKNADA ZA REDOVITO STUDIRANJE

Tko ima pravo?

- Korisniku prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja priznaje se pravo na naknadu za redovito studiranje u statusu redovnog ili izvanrednog studenta u iznosu od 2.000,00 kn.
- Pravo na naknadu priznaje se korisniku za vrijeme redovnog studiranja, najdulje do 26. godine života, neovisno o njegovu imovnom stanju.

PLAĆANJE TROŠKOVA SMJEŠTAJA U UČENIČKOM DOMU

Tko ima pravo?

- Djeca ili mlađe punoljetne osobe polaznici srednje škole slabijeg imovnog stanja uz uvjet da nisu korisnici zajamčene minimalne naknade.

U kojem se iznosu određuje?

- U visini troškova doma.

OSOBNINA INVALIDNINA

Tko ima pravo?

- Dijete i osoba kod koje je utvrđen četvrti stupanj težine invaliditeta, uz uvjet da osobnu invalidninu ne ostvaruje prema drugim propisima, da doplatak za pomoć i njegu ne ostvaruje prema Zakonu o socijalnoj skrbi ili drugim propisima i da mu nije priznata usluga smještaja ili organiziranog stanovanja rješanjem Centra za socijalnu skrb.

U kojem se iznosu određuje?

- Pravo na osobnu invalidninu priznaje se u postotku osnovice koji iznosi 350 % osnovice (1.750,00 kn) iz Odluke o osnovici za izračun iznosa drugih naknada u sustavu socijalne skrbi (osnovica iznosi 500,00 kn).

DOPLATAK ZA POMOĆ I NJEGU

Tko ima pravo?

- Dijete s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom kojima je prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe u organiziranju prehrane te pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene, kao i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba.
- Pravo na doplatak za pomoć i njegu ne priznaje se osobi koja ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za pomoć i njegu koja ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti i ukoliko prosječan mjesečni prihod samca ne prelazi iznos od 250 % osnovice, odnosno 200 % za kućanstvo (ovi uvjeti odnose se na osobe koje imaju utvrđen drugi stupanj težine invaliditeta, odnosno smanjeni opseg).
- Doplatak za pomoć i njegu u punom ili smanjenom opsegu ne može se priznati ako osoba ima osiguran smještaj u ustanovi socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga, zdravstvenoj ili drugoj ustanovi, ako je sklopila ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, ako doplatak za pomoć i njegu ostvaruje prema drugim propisima i ako ostvaruje osobnu invalidninu prema ovom Zakonu i drugim propisima.

U kojem se iznosu određuje?

- Puni iznos 120 % osnovice (600,00 kn) ako je utvrđen treći stupanj težine invaliditeta, a smanjeni iznos 84 % osnovice (420,00kn) ako je utvrđen drugi stupanj težine invaliditeta.

STATUS RODITELJA NJGOVATELJA ILI NJGOVATELJA

Tko ima pravo?

- Priznaje se za njegu djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom koja je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe jer joj je zbog održavanja života potrebna specifična njega izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata, koja je u potpunosti nepokretna i uz pomoć ortopedskih pomagala ili koja ima više vrsta oštećenja četvrtog stupnja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih) uz uvjete koji su utvrđeni Zakonom o socijalnoj skrbi (NN 18/22,46/22).
- Ako dijete s teškoćama u razvoju nema roditelja, ako roditelji ne žive s njim ili zbog psihofizičkog stanja nisu u mogućnosti pružiti mu potrebnu skrb, može se priznati status njegovatelja bračnom ili izvanbračnom drugu roditelja djeteta s teškoćama u razvoju, životnom ili neformalnom životnom partneru roditelja djeteta, srodniku u ravnoj lozi i pobočnoj lozi do zaključno drugog stupnja srodstva s kojim živi u istom kućanstvu,
- Pravo na status njegovatelja priznaje se i osobi po izboru osobe s invaliditetom uz njezinu suglasnost ili njezina zakonskog zastupnika koji živi u zajedničkom kućanstvu s osobom s invaliditetom (mužu za ženu, itd.).
- Roditelj njegovatelj ili njegovatelj može tijekom godine koristiti odmor u trajanju od četiri tjedna.
- Tijekom korištenja godišnjeg odmora ili privremene nesposobnosti pružanja zdravstvene njege može se priznati pravo na uslugu smještaja.

U kojem se iznosu određuje?

- Roditelju njegovatelju, odnosno njegovatelju, pripada pravo na naknadu u postotku od osnovice koja može iznositi 800 %, 900 % ili 1200 % i prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja kao i prava za vrijeme nezaposlenosti, kao zaposlena osoba prema posebnim propisima.
- Osnovica za izračun je 500,00 kn.

POMOĆ U KUĆI

Tko ima pravo?

- Starija funkcionalno ovisna osoba kojoj je potrebna pomoć druge osobe prema procjeni Zavoda.
- Osoba kojoj je zbog privremenog ili trajnog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja prijeko potrebna pomoć druge osobe ako ne može sama ni uz pomoć roditelja, bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili djeteta osigurati podmirenje svakodnevnih životnih potreba, ako zadovoljava uvjete koji su propisani zakonom o socijalnoj skrbi (NN 18/22,46/22).

Usluga pomoći u kući obuhvaća:

- organiziranje prehrane
- obavljanje kućanskih poslova
- održavanje osobne higijene
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

USLUGA SMJEŠTAJA

Smještaj je usluga kojom se korisniku osigurava intenzivna skrb i zadovoljavanje osnovnih životnih potreba kada to nije moguće osigurati u obitelji te pružanjem drugih socijalnih usluga. Pravo na uslugu smještaja može se priznati tijekom svih dana u tjednu ili tijekom pet radnih dana.

Tko ima pravo?

- Osoba koja nema sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, kojoj pomoć i njegu ne pružaju članovi obitelji, kojoj se pomoć i njega ne osigurava odobravanjem socijalne usluge pomoći u kući, kojoj se u okviru zdravstvene zaštite na primarnoj razini ne osigurava zdravstvena njega bolesnika u dovoljnoj mjeri, opsegu i intenzitetu, kojoj se pomoć i njega ne osigurava različitim programskim aktivnostima u dovoljnoj mjeri, opsegu i intenzitetu.

Usluga smještaja u kriznim situacijama

- U kriznim situacijama djetetu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djetetu ili mlađoj punoljetnoj osobi s problemima u ponašanju, djetetu koje se zatekne u skitnji, djetetu bez pratnje stranom državljaninu ili bez državljanstva, djetetu čiji se roditelji privremeno ne mogu skrbiti zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja i drugih nedaća, odrasla osoba izvan svog prebivališta ili boravišta koja nije u stanju brinuti o sebi, beskućnik, trudnica ili roditelj s djetetom do 1. godine života ako nema osigurano stanovanje ili zbog narušenih obiteljskih odnosa, žrtvi obiteljskog nasilja, trgovanja ljudima, odrasle

osobe kojima je ugrožen život, zdravlje i sigurnost ili nema prebivalište, a nije se u stanju brinuti o sebi i beskućniku.

- Pravo na uslugu smještaja u kriznim situacijama priznaje se dok se ne osiguraju uvjeti za povratak u vlastitu ili udomiteljsku obitelj ili se usluga smještaja ne osigura na drugi način, a najdulje do šest mjeseci, odnosno do godinu dana.

Usluga smještaja radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa

- Radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa za dijete s teškoćama u razvoju, odrasle osobe s invaliditetom (do godinu dana) za dijete i mlađu punoljetnu osobu s problemima u ponašanju, ovisnike (do tri godine maksimalno), roditelju djeteta s teškoćama u razvoju upućenog na program radi aktivnog sudjelovanja u provođenju psihosocijalnog programa (najduže do 15 dana tijekom jedne godine).

Usluga smještaja u drugim slučajevima

- Djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom radi korištenja odmora roditelja njegovatelja, odnosno njegovatelja u ukupnom trajanju od najviše 30 dana tijekom kalendarske godine.
- Zbog privremene nesposobnosti za rad roditelja njegovatelja ili njegovatelja dok traje potreba, odnosno najdulje 60 dana tijekom kalendarske godine.
- Djetetu i odrasloj osobi kojoj je priznata usluga smještaja u domu ili kod drugog pružatelja priznaje se smještaj u udomiteljsku obitelj radi upoznavanja s obiteljskim okruženjem tijekom blagdana ili školskih praznika.

- Djetetu s teškoćama u razvoju ili osobi s invaliditetom radi školovanja po posebnom programu izvan mjesta prebivališta, najdulje do navršene 21. godine.
- Djetetu s problemima u ponašanju radi multidisciplinarane procjene u trajanju do 30 dana.
- Djetetu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, ako mu se skrb ne može osigurati u vlastitom domu i pružanjem drugih socijalnih usluga u udomiteljskoj obitelji, a najduže do 26. godine života.
- Stranom državljaninu i osobi bez državljanstva s privremenim boravkom u Republici Hrvatskoj, u trajanju do tri godine.
- Djetetu s teškoćama u razvoju, osobi s invaliditetom i starijoj osobi koja treba intenzivnu skrb i podmirenje osnovnih životnih potreba zbog oštećenja zdravlja i oštećenja funkcionalnih sposobnosti, a skrb nije moguće osigurati u vlastitom domu i pružanjem drugih socijalnih usluga.
- Osobi nesposobnoj za rad koja se nalazi u posebno teškim životnim prilikama koje se ne mogu otkloniti primjenom drugih naknada i usluga iz socijalne skrbi ili na drugi način.
- Osobi bez državljanstva koja ima privremeni i stalni boravka te dugotrajno boravište u Republici Hrvatskoj najviše u trajanju do godinu dana.

Zahtjevi za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi podnose se prema mjestu prebivališta u nadležnom Centru za socijalnu skrb.

U Varaždinskoj županiji osnovana su četiri centra za socijalnu skrb:

1. Centar za socijalnu skrb Varaždin, Vladimira Nazora 22, tel.: 042 303 900 (područje Grada Varaždina i općina Beretince, Cestica, Gornji Kneginec, Jalžabet, Petrijanec, Sračinec, Sveti Ilija, Trnovec

Bartolovečki, Vidovec i Vinica, s pripadajućim naseljima) – www.czssvz.hr

2. Centar za socijalnu skrb Ivanec, Đure Arnolda 11, tel.: 042 771 770 (područje Grada Ivanca i Lepoglave te općine Klenovnik, Bednja, Donja Voća i Maruševac, s pripadajućim naseljima) – www.czss-ivanec.hr
3. Centar za socijalnu skrb Novi Marof, Miroslava Krleže 4, tel.: 042 611 126 (područje Grada Novog Marofa i Varaždinskih Toplica te općine Breznica, Breznički Hum, Ljubešćica i Visoko, s pripadajućim naseljima) – www.czss-novi-marof.hr
4. Centar za socijalnu skrb Ludbreg, Ul. kardinala Franje Kuharića 12, tel.: 042 332 840 (područje Grada Ludbrega te općine Mali Bukovec, Veliki Bukovec, Sveti Đurđ i Martijanec, s pripadajućim naseljima) – www.czssl.hr

Svaki Centar ima internetsku stranicu s obrascima zahtjeva koji se mogu preuzeti te unaprijed ispuniti. U zahtjevu je naveden i popis dokumentacije potrebne za rješavanje zahtjeva.

2. PRAVA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA

VRSTE MIROVINA

STAROSNA MIROVINA: ostvaruje ju osiguranik sa 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, a za dugogodišnjeg osiguranika sa 60 godina života i 41 godinu mirovinskog staža. U prijelaznom razdoblju od 2020. do 2029. godine žene ostvaruju pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema povoljnijim uvjetima, s nižom starosnom dobi i kraćim mirovinskim stažem, a od 1. siječnja 2030. uvjeti za žene i muškarce se izjednačavaju.

PRIJEVREMENA STAROSNA MIROVINA: ostvaruje ju osiguranik sa 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža. U prijelaznom razdoblju od 2020. do 2029. godine žene ostvaruju pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema povoljnijim uvjetima, s nižom starosnom dobi i kraćim mirovinskim stažem, a od 1. siječnja 2030. uvjeti za žene i muškarce se izjednačavaju.

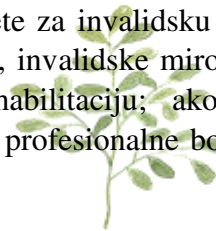
INVALIDSKA MIROVINA: ostvaruje ju osiguranik zbog gubitka radne sposobnosti uz uvjet staža. Ako je gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života potrebno je da navršeni mirovinski staž pokriva najmanje 1/3 radnog vijeka. Ako se radi o potpunom gubitku radne sposobnosti nastalom prije 30. odnosno 35. godine života, potreban uvjet rada je jedna odnosno dvije godine staža osiguranja, a gubitak radne sposobnosti mora nastati za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine od prestanka osiguranja. Ako je invalidnost nastala zbog ozljede

na radu ili profesionalne bolesti, pravo se stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

PRIJEVREMENA INVALIDSKA MIROVINA: ostvaruje ju invalid rada koji je dugotrajno nezaposlen, a profesionalnom je rehabilitacijom osposobljen za rad na drugim poslovima (nezaposlen je minimalno 5 godina od završetka rehabilitacije, do 58 godine života te da nije odbio ponuđeno zanimanje).

PROFESIONALNA REHABILITACIJA: osposobljavanje invalida rada za rad radi očuvanja preostale radne i opće sposobnosti. Pravo mogu ostvariti radnici kod kojih je prije 55. godine života nastalo smanjenje radne sposobnosti, radnici sa smanjenjem radne sposobnosti nastalim zbog ozljeda izvan rada ili bolesti ako imaju dovoljno mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu, dok kod radnika s ozljedama na radu ili profesionalne bolesti dužina mirovinskog staža nije od utjecaja na ostvarivanje prava na profesionalnu rehabilitaciju. Osiguraniku za vrijeme profesionalne rehabilitacije pripada plaća za vrijeme čekanja ili trajanja profesionalne rehabilitacije te za vrijeme čekanja zaposlenja po završetku rehabilitacije uz uvjet prijave na zavod za zapošljavanje.

OBITELJSKA MIROVINA: za članove obitelji umrlog osiguranika, ako se radilo o osiguraniku s najmanje 5 godina radnog staža ili 10 godina mirovinskog staža; ako je imao uvjete za invalidsku mirovinu, bio korisnik starosne, prijevremene starosne, invalidske mirovine ili je bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju; ako je smrt osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, tada dužina staža nije bitna.

NAKNADA ZA TJELESNO OŠTEĆENJE: može ju ostvariti osiguranik kod kojeg je zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 30 %.

Zahtjev za mirovinu može se podnijeti najranije mjesec dana prije prestanka osiguranja. 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva osiguranik može obavijestiti HZMO o svojoj namjeri podnošenja zahtjeva za priznanje prava na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu. Osiguranik može zatražiti informativni izračun mirovine, osobno ili putem e-usluge.

NACIONALNA NAKNADA ZA STARIJE OSOBE

Tko ima pravo?

- Svaki hrvatski državljanin koji neprekidno prebiva u Hrvatskoj duže od 20 godina i stariji je od 65 godina uz ispunjenje sljedećih uvjeta:
 - da nije korisnik mirovine niti je u svojstvu
 - da nije osiguranik u obaveznom mirovinskom osiguranju
 - da prihod u prethodnoj kalendarskoj godini mjesečno ne prelazi 800,00 kn po članu kućanstva
 - da nije korisnik zajamčene minimalne naknade
 - da nije korisnik usluge smještaja prema propisima iz socijalne skrbi
 - da nije primatelj uzdržavanja prema ugovoru o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju.
- Iznimno nacionalnu naknadu može ostvariti osoba na čiji je zahtjev prekinuta isplata mirovine ili zajamčene minimalne naknade.

- Pravo na nacionalnu naknadu pripada, uz ispunjenje svih uvjeta, od dana podnošenja zahtjeva ili od prvog dana nakon prestanka prava na mirovinu ili zajamčenu minimalnu naknadu.
- Pravo je neprenosivo i ne može biti predmetom ovrhe ili osiguranja.

DOPLATAK ZA DJECU

Tko ima pravo?

- Roditelj (bračni i izvanbračni), posvojitelj, skrbnik, očuh, maćeha, baka, djed, osoba kojoj je dijete povjereno na odgoj i čuvanje ili punoljetno dijete bez oba roditelja na redovitom školovanju:
 - ako ima prebivalište u Hrvatskoj najmanje 3 godine prije podnošenja zahtjeva, hrvatsko državljanstvo ili status stranca s odobrenim stalnim boravkom, ima status azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom ili status člana njihove obitelji prema propisima o azilu, bez uvjeta državljanstva i duljine prebivališta, odnosno stalnog boravka na području Republike Hrvatske
 - ako je dohodak u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva iznosio manje od 2.328,20 kn (dohodovni cenzus u 2021. godini)
 - ako živi u kućanstvu i uzdržava dijete mlađe od 15 godina, srednjoškolca do 19 godina, dijete s oštećenjem zdravlja do 21. godine života
 - za dijete s težim ili teškim invaliditetom sve dok invaliditet postoji.
- Pravo na doplatu za dijete s utvrđenim težim ili teškim invaliditetom i za dijete smrtno stradalog ili nestalog hrvatskog

branitelja ostvaruje se neovisno o ukupno ostvarenom dohotku kućanstva.

Tko nema pravo?

- Korisnik za dijete koje se nalazi na školovanju u inozemstvu.
- Korisnik za vrijeme dok se dijete nalazi na smještaju u ustanovi na teret državnog, lokalnog ili područnog proračuna.
- Korisnik za dijete s prebivalištem ili boravkom u inozemstvu dužem od tri mjeseca.
- Korisnik za dijete koje je stupilo u brak.

Postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja pokreće se pri nadležnoj službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema mjestu prebivališta podnošenjem zahtjeva na obrascu koji je moguće preuzeti na stranicama HZMO-a (<https://www.mirovinsko.hr/>), kupiti u prodavaonicama Narodnih novina ili elektroničkim putem preko sustava E-građani.

Za područje Varaždinske županije zahtjevi se podnose u područnoj službi ili ispostavi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje:

1. Područna služba u Varaždinu, Kolodvorska 20c, tel.: 042 398 000 (varazdin@mirovinsko.hr)
2. Ispostava Ivanec, Vladimira Nazora 6, tel.: 042 781 343
3. Ispostava Ludbreg, Bana Jelačića 29, tel.: 042 819 118
4. Ispostava Novi Marof, Varaždinska 15, tel.: 042 205 190

3. PRAVA IZ ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

PRAVO NA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU

Pravo na obvezno zdravstveno osiguranje imaju osobe u radnom odnosu, osobe koje se nalaze na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa, članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava, osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost, poljoprivrednici, obrtnici, svećenici i drugi vjerski službenici, umirovljenici, osiguranici koji su na profesionalnoj rehabilitaciji, osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom koje nisu obvezno zdravstveno osigurane po drugoj osnovi i koje su se pravovremeno prijavile Zavodu za zdravstveno osiguranje, redovni učenici srednjih škola i redovni studenti, osobe koje su izgubile status redovnog učenika ili studenta i prijave se Zavodu u roku od 30 dana od dana gubitka statusa, supružnik umrlog osiguranika ako nije ostvario pravo na obiteljsku mirovinu i prijavio se pravovremeno Zavodu, osobe kojima je priznato pravo ratnog vojnog ili civilnog invalida rata i mirnodopskog vojnog invalida, korisnik obiteljske invalidnine ostvarene prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, osobe koje pružaju njegu hrvatskom ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata, osobe na odsluženju vojnog roka, ročnici, kadeti te pričuvnici za vrijeme obavljanja službe u Oružanim snagama Republike Hrvatske, osobe koje su prekinule rad zbog obrazovanja ili stručnog usavršavanja upućen od strane poslodavca, osobe stipendisti za vrijeme praktičnog rada, osobe upućene u drugu državu članicu ili treću državu u sklopu međunarodne tehničko-prosvjetne i kulturne suradnje dok se tamo nalaze po toj osnovi, osobe kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja, članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga

hrvatskog branitelja za vrijeme primanja novčane naknade u skladu s propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja koji imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj, ako su se Zavodu prijavili u roku od 30 dana od dana prestanka primanja novčane naknade u skladu s propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, osobe s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj kojima je odlukom nadležnog suda oduzeta sloboda i nalaze se u ustrojstvenim jedinicama Ministarstva pravosuđa, prema prijavi Ministarstva pravosuđa, djeca do navršene 18. godine života, s prebivalištem ili stalnim boravkom u Hrvatskoj, a i dulje ako je nastupila potpuna i trajna nesposobnost za samostalan život i rad, supružnik, djeca, roditelji ako su nesposobni za samostalan život i rad, ako nemaju sredstava za uzdržavanje i ako ih osiguranik uzdržava te unuci, braća, sestre, djed i baka, ako su nesposobni za samostalan život i rad, ako nemaju sredstava za uzdržavanje i ako ih osiguranik uzdržava.

Zdravstveno neosigurane osobe mogu ostvariti zdravstvenu zaštitu ako se radi o ženi s navršениh 60, odnosno muškarcu sa 65 godina života, osobi lišenoj poslovne sposobnosti, nezaposlenoj ženi za vrijeme trudnoće i 6 mjeseci nakon porođaja, a ako se radi o samohranom ocu u trajanju od 6 mjeseci od rođenja djeteta, osobi čiju je potpunu nesposobnost za rad i privređivanje utvrdilo tijelo vještačenja, ovisniku, osobi koja je ostvarila pravo na skrb izvan vlastite obitelji.

Zahtjev se može podnijeti Upravnom odjelu za zdravstvo, socijalnu skrb, civilno društvo i hrvatske branitelje Varaždinske županije (Stanka Vraza 4, Varaždin, tel.: 394 278).

PRAVO NA DOPUNSKO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE NA TERET PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE

Pravo na plaćanje premije iz državnog proračuna ostvaruju:

- osigurane osobe s invaliditetom, sa 100 % oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja, osobe s više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi
- osigurane osobe darivatelji dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja
- osigurane osobe dobrovoljni davatelji krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno 25 davanja (žene)
- osigurane osobe redoviti učenici i studenti stariji od 18 godina
- osigurane osobe čiji ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 1.600,12 kn (prihodovni cenzus), a za osiguranike – samce, ako im prihodovni cenzus u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 2.047,20 kn.

Navedene osobe pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna ostvaruju na osnovi rješenja nadležnih tijela (Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Centra za socijalnu skrb i sl.), potvrdom zdravstvene ustanove o darovanom dijelu ljudskog tijela u svrhu liječenja, potvrdom Hrvatskog crvenog križa ili Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu o broju darivanja krvi, potvrdom nadležne obrazovne ustanove o redovnom školovanju odnosno studiranju, dokazom da ispunjavaju uvjet prihodovnog

cenzusa, a u skladu s Pravilnikom o postupku, uvjetima i načinu utvrđivanja prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna.

Zahtjevi za ostvarivanje prava mogu se podnijeti elektroničkom poštom prema mjestu prebivališta, a za građane Varaždinske županije na e-adresu: pisarnica-varazdin@hzzo.hr.

PRAVO NA RAD S POLOVICOM PUNOG RADNOG VREMENA ZBOG POJAČANE NJEGE DJETETA

Tko ima pravo?

- Jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja po iskorištenju roditeljskog dopusta ako je djetetu, prema nalazu i ocjeni izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite i nadležnog liječničkog povjerenstva HZZO-a, zbog njegova zdravlja i razvoja, potrebna pojačanja briga i njega do djetetove 3. godine života (odlučivanje o pravu temelji se na nalazu i mišljenju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom).

Tko nema pravo?

- Dijete kojemu je potrebna pojačana briga i njega, no nalazi se na tjednom ili stalnom smještaju u zdravstvenoj ustanovi ili ustanovi socijalne skrbi, odnosno ako je smješteno u predškolskoj ustanovi u kojoj smještaj traje duže od osam sati.

PRAVO NA DOPUST RADI NJEGE DJETETA S TEŽIM SMETNJAMA U RAZVOJU

Tko ima pravo?

- Jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju do 8. godine života nakon isteka prava na roditeljski dopust ili u tijeku korištenja ili nakon isteka prava na roditeljski dopust, na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom uz uvjet da su oba roditelja zaposlena ili samozaposlena, prije početka korištenja te sve dok zaposlenje traje.

PRAVO NA RAD S POLOVICOM PUNOG RADNOG VREMENA RADI NJEGE DJETETA S TEŽIM SMETNJAMA U RAZVOJU

Tko ima pravo?

- Jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju nakon isteka prava na roditeljski dopust ili u tijeku korištenja ili nakon isteka prava na roditeljski dopust, i nakon navršene 8. godine djetetova života, sve dok ta potreba traje uz uvjet da su oba roditelja zaposlena ili samozaposlena.
- Odlučivanje o pravu zasniva se na Nalazu i mišljenju tijela vještačenja.
- Za ostvarivanje prava potreban je staž osiguranja od 12 mjeseci neprekinuto, odnosno 18 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine.

PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

OSLOBAĐANJE PLAĆANJA GODIŠNJE NAKNADE ZA UPORABU JAVNIH CESTA I CESTARINE

- Osobe s invaliditetom mogu ostvariti pravo na neplaćanje godišnje naknade za uporabu javnih cesta i/ili cestarine samo za jedan osobni automobil koji imaju u svom vlasništvu, odnosno koji koriste na temelju ugovora o leasingu, u jednoj kalendarskoj godini.
- Pravo na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta imaju osobe s 80 % ili više tjelesnog oštećenja, odnosno osobe kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 60 % ili više.
- Pravo na oslobađanje plaćanja cestarine imaju osobe kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 80 % ili više, HRVI sa 100 % tjelesnog oštećenja te osobe kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100 %.

U svrhu ostvarivanja navedenih prava, podnositelj zahtjeva podnosi pisani zahtjev:

Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture
Prisavlje 14, Zagreb (tel.: 01 6169 455)

Pisani zahtjev treba sadržavati osobne podatke (ime i prezime, adresa i OIB) i navođenje prava za koje se traži izdavanje rješenja.

Zahtjevu se prilaže:

- preslika prometne dozvole (iznimno, ako je zahtjev podnesen prije registracije, podnositelj zahtjeva prilaže dokaz o vlasništvu osobnog automobila, npr. račun o kupljenom vozilu, kupoprodajni ugovor ili ugovor o darovanju koji mora biti na ime podnositelja zahtjeva)
- preslika rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o postotku tjelesnog oštećenja.

Ako se iz zahtjevu priloženog rješenja ne može nedvojbeno utvrditi da se radi o tjelesnom oštećenju na temelju kojega se ostvaruje određeno pravo, potrebno je uz zahtjev priložiti Nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o postotku oštećenja donjih ekstremiteta.

OSTVARIVANJE PRAVA NA OSLOBAĐANJE PLAĆANJA GODIŠNJE NAKNADE ZA UPORABU JAVNIH CESTA

Osoba s invaliditetom može ostvariti pravo na oslobađanje plaćanja godišnje naknade ako prilikom registracije vozila u stanicama za tehnički pregled dostavi presliku Rješenja Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (potrebno je dati na uvid i original Rješenja). Na taj način iznos računa za registraciju bit će umanjen za iznos godišnje naknade koji se utvrđuje prema radnom obujmu motora automobila u cm^3 .

OSTVARIVANJE PRAVA NA OSLOBAĐANJE PLAĆANJA CESTARINE

Pravo na oslobađanje plaćanja cestarine za uporabu autocesta i objekata s naplatom ostvaruje se samo uz predodjenje smart kartice (koju na zahtjev osobe s invaliditetom, a temeljem Rješenja Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, izdaju Hrvatske autoceste d.o.o.) i to isključivo kada osoba s invaliditetom upravlja ili je putnik u osobnom automobilu koji ima u vlasništvu ili ga koristi temeljem ugovora o leasingu.

Zahtjev za izdavanje smart kartice podnosi se osobno ili poštom na adresu: Hrvatske autoceste d.o.o., Jadranska avenija 6, 10250 Lučko (tel.: 01 6504777).

Uz zahtjev je potrebno priložiti:

- presliku Rješenja Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture
- presliku osobne iskaznice
- fotografiju dimenzije 2,5 x 3 cm.

Podnositelj zahtjeva plaća Hrvatskim autocestama d.o.o. cijenu izrade i izdavanja smart kartice u iznosu od 20,00 kuna kod osobnog preuzimanja smart kartice, odnosno 37,50 kuna kod dostave smart kartice poštom na kućnu adresu.

ZNAK PRISTUPAČNOSTI

Pravo na znak za besplatno parkiranje vozila na posebno označenim parkirališnim mjestima za osobe s invaliditetom imaju:

- osobe s 80 % ili više tjelesnog oštećenja
- osobe koje imaju najmanje 60 % oštećenja donjih ekstremiteta.

Zahtjev za izdavanje znaka pristupačnosti podnosi se Uredu državne uprave u Varaždinskoj županiji, Odjelu za obrtništvo, trgovinu, promet i turizam, Varaždin, Vrazova 4.

Uz zahtjev za izdavanje znaka pristupačnosti treba priložiti:

- nalaz i mišljenje tijela vještačenja o tjelesnom oštećenju od minimalno 80 % ili o oštećenju donjih ekstremiteta od minimalno 60 %
- fotografiju dimenzije 35 x 45 mm.

POVLASTICA U ŽELJEZNIČKOM I POMORSKOM PUTNIČKOM PROMETU

Pravo na povlasticu imaju: slijepi osobe koje imaju do 10 % sposobnosti vida, gluhe i gluhoslijepi osobe, osobe s mentalnom retardacijom (težom i teškom), osobe s oštećenjem organa za kretanje od najmanje 70 %, kronični bubrežni bolesnici na hemodijalizi, osobe koje po posebnim propisima ostvaruju pravo na doplatu za pomoć i njegu druge osobe, djeca s teškoćama u razvoju čiji roditelji ostvaruju pravo na dopust do sedme godine djetetova života i na rad s polovicom punog radnog vremena zbog njege djeteta s težim smetnjama u razvoju.

Osobe s invaliditetom imaju pravo na povlasticu u unutarnjem putničkom prometu od 75 % od redovne cijene vozne karte za četiri putovanja godišnje željeznicom ili brodom.

Korisnik povlastice ne može biti pratitelj osobe s invaliditetom, tj. pratnja korisniku povlastice ne smije biti osoba s invaliditetom.

ZAKLJUČAK

Brošura je nastala u sklopu projekta #mentalnojevažno Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije, Odjela za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti.

Projekt #mentalnojevažno ima cilj senzibilizirati javnost o važnosti mentalnog zdravlja kao nedjeljivog segmenta ukupnog zdravlja svake osobe, skidanje stigme vezane za mentalne probleme. Informiranje javnosti o djelatnosti Odjela za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i mogućnostima ostvarivanja različitih vidova stručne pomoći. Tako je i ova brošura nastala kao potreba korisnicima u ostvarivanju prava iz socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

**ODJEL ZA ZAŠTITU MENTALNOG
ZDRAVLJA, PREVENCIJU I
IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE
OVISNOSTI**

**Zavoda za javno zdravstvo
Varaždinske županije**

Stručni tim:

- liječnici:
spec.javnog zdravstva
spec.psihijatar
spec. dječje i adolesc. psihijatrije
- psiholozi
- med.teh./med.sestra

Kontakt:

Pavlinska 8, Varaždin
e-mail: mentalno.zdravlje@zzjzv.hr
tel: 320 969

***Sve usluge su besplatne
i nije potrebna uputnica
liječnika.***